СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 132. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 8-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 132. Jersey City, N. J., Monday, June 8, 1936. THREE CENTS

КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

НЮ ЙОРК. — Як подає „Ню Йорк Таймс," тут розпочався конґрес Української Православної Архидієцезії Злучених Держав і Канади. В неділю 7-го червня, архиєпископ Іван Теодорович з Філядельфії, духовний голова зібрання, відправить владичу Службу Божу в асисті 20 священиків. Засідання будуть відбуватися в салі церкви св. Володимира, під ч. 334 Іст 14-та вулиця, Ню Йорк. Конґрес закінчиться у вівторок, 9-го червня.

ДАЛЬША ПОМІЧ ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНИ.

НЮ ЙОРК. — Зі зложених українською іміґрацією грошей Обєднання вислало на дальшу поміч потерпілим від повени українцям суму $875. Вислано по $175 до таких громад: Мікіз Ракс, Па., Джанставн, Па., Ґвілінґ, Вест Верджінія, Норт Сайд Пітсбурґ, Па., і Гартфорд, Конн.

ЗА ТІСНІШУ СПІВПРАЦЮ МІЖ УРЯДОМ І БИЗНЕСОМ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар публичних робіт Ікес в ґазетному інтервю заявив, що між урядом і приватним бизнесом мусить прийти до тіснішої співпраці, коли ми хочемо як слід розвязати питання безробіття. Америка настільки багата країна, що кожний її громадянин може жити більше ніж у вигоді. Приватний бизнес, внаслідок технічних уліпшень, у деяких місяцях не потребує стільки людей, що колись. На ті місяці уряд повинен придумати якісь суспільні роботи, щоб у той спосіб вигладжувати ті хвилювання, що повстають у приватному промислі і бизнесі.

НАЙВИЩИЙ СУД ЗАТВЕРДЖУЄ РІШЕННЯ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд визнав конституційним зарядження секретаря Ікеса, яким він поручав державні позички для міст, в ціли будування нових електрівень. Таких позичок для ріжних міст уряд передбачає на $200,000,000. Ця справа попала під наради суду в той спосіб, що теперішні власники внесли зажалення на це зарядження секретаря. Будова нових, часто не конче потрібних електрівень, зруйнує ті елетрівні, що вже нині існують.

ПАНІ РУЗВЕЛТОВА ПРОМОВЛЯЛА ДО СТУДЕНТІВ.

НЮ ЙОРК. — На святі закінчення шкільного року в Тодгонтер Скул мала до студентів промову пані Рузвелтова, жінка президента. Вона радила студентам, щоб старалися співпрацювати зі своїм окруженням та з людьми, з якими їм прийдеться в житті зустрічатись, із такою згодою, гармонією і кооперацією, як це вони роблять в спортових дружинах. Нині світ дуже схвильований, а люди стурбовані. В щоденному житті цього спортового духа нині більше потрібно ніж колинебудь передтим.

ВШАНУВАЛИ АДМІРАЛА БИРДА.

НЮ ЙОРК.—На честь адм. Ричарда Бирда, відомого дослідника незнаних країв, який перелетів літаком понад північний біґун, опісля перелетів Атлянтійський океан і пробув багато місяців на південному біґуні для досліду ледоватих країв, представники наукових і суспільних кругів влаштували приняття. На цьому принятті йому вручено золоту медалю та відчитано багато привітів від ріжних поважних осіб, включаючи самого президента. У своїй промові Бирд сказав, що крім двох літ свого життя, які ще хоче використати на дальші досліди, решту свого життя він задумує присвятити на те, щоб зблизити поодинокі народи до себе і викликати серед них більше приятельства.

ЗАТВЕРДИЛИ БУДОВУ ТУНЕЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Міські власти остаточно затвердили будову нового підводного тунелю з Бетері Парку, в Ню Йорку, до Бруклина. Цей тунель буде довгий 5,900 стіп і буде трохи ширший від Голянддового тунелю, що лучить Ню Йорк з Джерзі Сити. Його будова буде коштувати поверх $60,000,000, і вона дасть багатьом робітникам заняття, як також оживить бизнесово секцію здовж полудневого Бруклина та побережжя Бей Ридж. Також затверджено будову мосту понад Ґованус Ривер, що коштуватиме $2,300,000. Нюйорські власти затвердили теж проєкт будови нових збірників води з ріки Делявер, які мають коштувати $17,500,000.

ЗАГРАБИЛИ БАНК І ВТЕКЛИ.

ЛИТЛ ФЕРІ (Ню Джерзі). — Бандити заграбили в місцевому банку $15,000 і втекли. За ними поліція зорганізувала погоню, що складається з 20 аґентів і поліцаїв.

ЖИД СУБВЕНЦІОНУВАВ ГІТЛЕРІВСЬКУ ПАРТІЮ.

Слідство в корупційній афері віденського обезпеченевого Т-ва „Фенікс" виявило, що померлий недавно ґенеральний директор „Феніксу", жид Берлінер, субвенціонував австрійську гітлерівську партію, даючи з каси Т-ва австрійським націонал-соціялістам около пів міліона шилінґів. А один віденський антисемітський тижневик дістав від Берлінера 650,000 шилінґів.

З ДІЯЛЬНОСТИ ЕТНОГРАФІЧНОГО Т-ВА В МУКАЧЕВІ.

Продовжаючи свою цінну працю, видало Товариство два числа „Вістей", що є його органом, уладило 47 доповідей з ріжних ділянок етнографії, опублікувало програми для опису народньої ноші та для запису відомостей про обрядовість і орнаментику писанок, а також видало „Інформаційний Листок" для збирання матеріялів і речей для Етноґрафічного Музею в Мукачеві. До друку приготовило Товариство 18 дальших програм і одержало понад 50 рукописів народньої словесности (пісні, звичаї, перекази, тощо) й описи народньої ноші з цілої низки сіл. Усіх зібраних рукописних матеріялів має Товариство на 50 аркушів друку. Етноґрафічний Музей придбав для своїх збірок 500 ріжних предметів і перевів їх консервацію.

Етноґрафічне Товариство в Мукачеві, що його головою є о. дир. А. Волошин, а секретарем проф. д-р Ю. Головацький, не дістає ніяких грошевих допомог від уряду й удержується та розвиває свою живу діяльність коштом виключно власних фондів. Усіх членів має воно 88, у тім 11 основників, 72 звичайних, 2 надзвичайних.

КРІВАВІ ПОРАХУНКИ ЗА ДІВЧИНУ.

Є собі на Красному в Луцьку така красуня, що не гордує навіть жидівськими „паничами". До неї також ходив один робітник зі села Малий Омеляник. Одного дня зустрінувся цей робітник з „паничем" мойсеевої віри в хаті красуні і після короткої суперечки „панич" вистрілом з револьверу вбив робітника. Його поховали, а „панич" ходить собі по місті, бо, кажуть, оправдується „власною обороною".

ЖАХЛИВИЙ УЧИНОК ЗРЕДУКОВАНОГО.

Вночі з 17. на 18. травня ц. р. дійшло до страшної родинної трагедії у Вісмарі біля Ґісен (Німеччина). Людвик Прінц, що перед кількома днями з власної вини втратив працю в Ґісен, убив свою дружину, дві дочки у віці 10 і 16 літ, а сам повісився.

СМЕРТНІ ПОРАХУНКИ З ВІРИТЕЛЕМ.

У ресторані „Морске Око" в Луцьку Р. Цитрицький застрілив свого навкучливого вірителя, Лейбу Корчака, як той упоминався за гроші. Р. Цитрицький сам зголосився на поліцію.

КАНАДА В БОРОТЬБІ ІЗ ЗЛОЧИНСТВОМ.

Внаслідок господарської депресії зросло злочинство і в Канаді. Його загроза така велика, що уряд рішив мобілізувати високо вишколену армію до боротьби зо злочинцями. Корпус, що має бути зорганізований Канадійською Роял-Мавнтед-Поліс, буде подібний до американських „джі мен" (мундурована й тайна поліція до боротьби з ґенґстерами) і британійської Скатленд Ярд (тайна поліція), одначе з основними ріжницями.

В Злучених Державах Америки і в Англії злочинці переважно бушують у великих містах та індустріяльних центрах. А в Канаді, що має великі простори й мало населення, боротьба зо злочинством мусить охоплювати широчені території. Як перший крок до створення такого корпусу мавнтед-поліс перебирає обовязки, що давніше були занехані поліційною владою в більшості провінцій.

Загроза злочинства в Канаді збільшилась, як американська влада взялась рішучо до боротьби з ним. Багато американських ґенґстерів утекли в Канаду і тут далі ведуть свій „промисл". Давніше американські злочинці боялись Канади, тому, що тут далеко гостріше карають злочинців, як в Америці. Одначе як американські „джі мен" взялися не на жарт до них, широкі простори Канади роблять її безпечнішою для американських бандитів, як Америка.

Викрадення багатого канадського броварника Джана Лябата, недавнє вбивство торонтонського театрального підприємця, численні грабунки банків та інші великі злочини й розбої — це діло бандитів-утікачів зо Злучених Держав. Федеральне дослідне бюро і вчені в кожному канадському університеті співпрацюють із мавнтед-поліс в ціли вишколення здібного корпусу криміноьоґістів, що творитимуть відділ кримінального слідства, подібну до С. І. Д. в Скатленд Ярду. Його члени будуть мати повне знання хемії, трійлознавства, балістики (наука про рух крісовик куль) і стріляння, а також пізнавання людей по відтисках пальців, пізнавання фізіономії й перебирання і т. і. Локальні поліційні чинники вишлють туди своїх здібних старшин до вишколу.

СМЕРТЬ 100-ЛІТНЬОЇ.

В Берліні, пов. Броди, померла цими днями 100-літня Юлія Швець. Вона лишила 90 осіб потомства, зложеного з дітей, внуків, правнуків та праправнуків. Цього року кілька правнуків старушки ставали до бранки.

ВЕЛИКИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОЦЕС У РУМУНІЇ.

У Ясах відбувається тепер великий комуністичний процес перед місцевим военним судом. Обвинувачених є 106 осіб, між ними кілька лікарів, аптикарів, студентів та механіків. Шість підсудних не явилися на розправі „внаслідок вищої сили", як пишуть румунські часописи, а 20 підсудних уже десь — щезли.

ЗАКАРПАТСЬКІ УКРАЇНЦІ У ФРАНЦІЇ.

Почавши від 1926. року, виїздили незаможні селяни з Закарпаття на заробітки до французьких копалень і фабрик. Одначе господарська кріза зупинила дальшу еміґрацію, а багато людей втратили працю і мусіли вертатись до краю. Досі залишились у Франції приблизно три тисячі закарпатських зарібників. Одним з більших їхніх осередків є Гранд Комб у південній Франції, на захід від залізничої лінії Париж—Марселя. Матеріяльно вони несогірше забезпечені, але не беруть участи в національно-громадському житті. Варто, щоб цими закарпатськими українцями ближче зайнялись наші центральні організації в Парижі й обєднали їх у культурно-освітніх товариствах, та щоб помогли їм заснувати українську народню школу для їхніх дітей, що примушені ходити до французької, де зовсім винародовлюються.

НЕЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК.

Н. Ковальський з Розвинниці, повіт Ярослав, зголосився перевезти свойому шваґрові хату з Крамарівки до Розвинниці. Недавно приїхав уже четвертий раз по дерево і почав сам розбирати одну стіну та складати дерево на землю. Нагло друга бічна стіна завалилась і своїм тягаром розторощила голову Ковальського, що згинув на місці.

ПОЛІЦІЙНИЙ ПЕС ПОРАНИВ ДИТИНУ.

У місцевості Кіларней, Ман., на три-літню дочку фармера Я. Вайба напав поліційний пес і страшно поранив дитину на лиці і на шиї. Замітна річ, що згаданий пес був власністю батька покусаної дитини. Пес постійно бавився з дитиною і ніколи не дав ніяких приток до підозрінь. Дитина бореться зі смертю. Пес здер шкіру дитині на шиї так, що мязи видно. Таксамо здер шкіру на голові. Псом заопікувалась управа міста.

25 ЗЛОТИХ ЗА ВІДМОВУ ВАРТИ.

Господар Іван Федорук, бувший посол до сойму в селі Зміїнці, коло Луцька, одержав карний наказ від луцького староства на 25 зл. за те, що ніби відмовився йти вартувати перед 1. травня. Ціла ця справа має ще йти на судову дорогу, бо Федорук оправдується, що був визначений на 4 дні з підводою і коли мав один наказ, не міг виконувати другого. Всякі пригоди бувають тепер по волинських селах.

НІЧОГО СОБІ ЗАРІБОК.

Перед кількома роками в гіпотечному виділі окружного суду в Луцьку був писаром якийсь пан Прусакевич. За кілька літ своєї праці він „записав" на свій рахунок, а на шкоду державного скарбу кругленьку суму — 117,000 зл. Волинська скарбова палата наложила за ті „недокладности" на пана Прусакевича гривну в сумі 600,000 зл. „Пошкодований" відкликався до суду в Луцьку, який має ствердити, чи таку суму зможе заплатити пан Прусакевич.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ДАЄ ПОМІЧ СТРАЙКАРАМ

ПАРИЖ. — Премієр міністрів Блюм у своїй промові на радіо запевнив страйкуючих робітників, що його уряд внесе в парляменті проєкти нових законів на охорону робітників, як: законопроєкт про те, що робітники мають працювати не більше, як 40 годин на тиждень, що вони мають мати волю робити колективні угоди з підприємцями, про те, що робітники підчас вакацій мають мати заплату. Давши такі обіцянки, премієр закликав робітників удержувати спокій і порядок. Його промову повторювано потім з інших стацій кілька разів з рукопису. Кабінет міністрів уже почав переговори з провідниками союзу робітничих юній щодо способів задоволення робітничих домагань.

Рахують, що страйк робітників обняв у Франції коло міліона людей. Застрайкували не лише робітники по фабриках, але й склепові помічники по великих крамницях. Всі великі департаментові крамниці в Парижі були закриті; робітники закрили двері крамниць, замикаючи в середині себе й зарядців. Відкриті були лише малі крамниці. Для приватних авт не можна було ніде дістати ґазоліни. Страйкувала теж готелева служба так, що гості мусіли самі стелити собі ліжка, на що дуже жалуються багаті американці, що живуть постійно в паризьких готелях. Перестали теж виходити всі ґазети з винятком ґазет, що представляють партії „народнього фронту". Всі ґазетні стояки закриті, бо всі продавці належать до партійних орґанізацій.

У Парижі панував повний спокій, себто не було демонстрацій, ні заворушень. Одначе серед населення кружляли преріжні чутки, як це звичайно буває серед людей, що привикли читати правильно ґазети, коли ґазети не появляться. Як господині зайшли до пекарень і не могли дістати хліба, бо великий попит вичерпав подачу, зараз появилася чутка, що пекарі страйкують і хліба не буде. На другий день рано пекарі продавали хліб, як звичайно.

Заяву премієра Блюма пояснюють як певного роду капітуляцію уряду перед страйкуючими робітниками, а рівночасно як його зусилля повернути розбурхану силу робітників на свою користь. Кажуть, що премієр Блюм у своїй промові в парляменті обіцяє робітникам перебрати на державу ввесь виріб военної амуніції.

ВОРОГ САНКЦІЙ ПРОТИ ІТАЛІЇ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО АНГЛІЙСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ЛОНДОН. — Сер Семюел Гор, що свого часу виступив був як міністер заграничних справ з пропозицією дати Італії далеко йдучі територіяльні уступки в Етіопії та мусів через цю пропозицію вступитися з кабінету, вернувся до кабінету з текою міністра адміралиції.

Цей поворот уважають за доказ, що Англія погодиться з Італією щодо поділу Етіопії.

Іден, міністер заграничних справ, мав довгу розмову з цісарем Етіопії, що прибув онодї до Лондону. Розмова велася в посольстві Етіопії. Звісно, предметом розмови була справа Етіопії, але до яких висновків прийшли дискутанти, не відомо.

АВСТРІЙСЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ РОЗМОВИ.

РИМ.—Премієр Мусоліні приняв на обіді канцлера Австрії, Курта Шушніґа, та мав з ним довгу конференцію.

По конференції італійський уряд видав заяву, що розмова не мала на меті ніяких спеціяльних цілей, а тільки зазначити загально приязнь між Австрією й Італією.

ХОЧЕ ПОСПІШНО ПРЕСТОЛА.

ВІДЕНЬ. — Архикнязь Отто видав нову „пильну" відозву до народу Австрії, щоб його зробили якнайскоріше цісарем.

„Це вже найвищий час", говорить проклямація, для вирішного кроку. Я готов кождої години вернутися до рідного краю й дати Австрії стару єдність, потугу й щастя".

Проклямація мала такий вплив, що поза границями краю знов поширилася чутка, що Габсбурґи мають незабаром вернутися на престол Австрії.

ЗАСУДИЛИ СВЯЩЕНИКА НА 8 ЛІТ ВЯЗНИЦІ.

БЕРЛІН. — Перший процес проти ґрупи священиків, обвинувачених націстичним урядом за неморальні вчинки, покінчився засудженням о. Франца Конрада Йоанніса, католицького священика з Розенберґа, у Віртенберґії, на 8 літ вязниці. Закидали йому ширення деморалізації серед молоді.

Католицькі орґанізації поза Німеччиною заявляють, що всі докази, на основі котрих націстичний уряд веде процеси проти священиків і черців, підроблені самим урядом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_d as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for ailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ЧОРНИЙ ЛЕҐІОН" І РОБІТНИКИ

Вилієм Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, виступив ононді з публичним домаганням, щоб департамент судівництва і конґрес розслідили до найменших подробиць „Чорний Леґіон" наперед загально, а потім спеціяльно з боку його звязку з протиробітничою кампанією.

Каже Вилієм Ґрін, що „Чорний Леґіон" брав живу участь у душенню страйків, а спеціяльно він вмішався був у страйк автомобільних робітників минулої осени.

Вилієма Ґріна піддержує в обвинуваченню „Чорного Леґіону" Гомер Мартин, президент юнії автомобільних робітників, звязаної з Американською Федерацією Праці. Цей Мартин, що до свого недавнього вибору на президента робітничої юнії був проповідником, звязує „Чорний Леґіон" з цілою низкою протиробітничих актів за останніх кілька місяців. Він каже, що ця закаптурена орґанізація має тісні звязки з страйколомною й шпигунською аґенцією „Дон Патрол". Він обвинувачує „Чорний Леґіон" за підложення 6 бомб підчас останнього автомобільного страйку в осени. Він каже, що „Чорний Леґіон" звязаний і відповідає за вбивство двох юнійних орґанізаторів, Івана Беляка і Юрка Марчука.

У своїй публичній заяві Гомер Мартин оповідає, як „Чорний Леґіон" вів свою роботу. Страйколомна орґанізація „Дон Патрол" мала шпигунів у фабриках авт. Підчас страйку до декого з робітників підходили аґенти страйколомної орґанізації з підшептами, щоб вони приступили в члени „Чорного Леґіону". Орґанізатори казали робітникам, що як вони приступлять до „Чорного Леґіону, то „Чорний Леґіон" поможе їх юнії, а саме поможе верховодам юнії вичистити юнію з комуністів, муринів і чужинців.

Під впливом цеї аґітації кільканацять робітників, як каже Мартин, приступили до „Чорного Леґіону". Деякі з них скоро пізналися на характері роботи „Леґіону", побачивши, що чищення юнії було властиво зломанням юнії та позбавленням її всякої боєздатности. Декотрі з тих робітників потім виступили з „Чорного Леґіону", та готові тепер дати урядові факти про роботу „Чорного Леґіону".

„Ми закидуємо", пише Мартин у своїй публичній заяві, „що „Чорний Леґіон", а принаймні цей його полк або компанія, були ведені як страйколомний відділ. (Слова „полк" і „компанія" вжиті тому, бо „Чорний Леґіон" зорґанізований на військових основах). Що більше, ми є певні, що „Чорний Леґіон" був тою терористичною орґанізацією, що підкладала бомби під наші осідки та доми 5 страйкових провідників".

Ці заяви консервативних юнійних провідників показують, що слідство над „Чорним Леґіоном" лежить не тільки в інтересі всіх іміґрантів, але й усіх робітників.

О. Сновида.

КУДИ ЙДУТЬ СОЦІЯЛІСТИ?

Нераз дрібні на око факти мов рефлектором освічують глибокі процеси.

Таким дрібним фактом є **Комунікат українських соціялістів**, що зявився в ч. 112 „**Діла**" з приводу „Зїзду Працівників ультури, у Львові, який уладила ППС (Польська Партія Соціялістична) і який перетворивсь у величезну большевицьку демонстрацію зі співами Інтернаціоналу, з почесним головою Максимом Ґорким і т. п.

Тепер наші соціялісти — **П. Буняк, Р. Домбчевський, Л. Ганкевич, К. Коберський, В. Левинський, В. Старосольський, В. Темницький, М. Стахів** — себто головні провідники (неіснуючої) соціял-демократії української й (існуючої) радикальної партії, публікують відозву, чому вони не взяли участи в тій маніфестації. Вони нібито дуже хотіли, бо кортіло запротестувати проти „фашистівського і гітлерівського чобота", але відносини на Украні не позволили їм брати участь у маніфестації, явно просоветській.

Покищо все в порядку. Але ось мотивація: **чомуж** наші радикали і соціялісти не можуть симпатизувати з Соетами?

Тому, кажуть, що Совети замордували або заслали... їх партійних товаришів — письменників, учених і поетів" — як Крушельницьких, Ю. Бачинського, С. Вітика, М. Ірчана, і тому, що „мовна політика" советського уряду на Україні їм тепер не подобається... **І це все! Ані слова** про Соловки! **Ані слова** про примусову колективізацію! **Ані слова** про виголоджування міліонів украніського **селянства! Ані слова** про винищування „безпрізорних" (беззахисних) українських дітей! **Ані слова** про вимордовувану в ГПУ українську несоціялістичну інтеліґенцію! Одним словом: **ані слова про той „трудящий люд", на якім нібито тим соціялістам і радикалам так страшно залежить, якого оборону вониж собі взяли за монополь!...**

Виходить, що їм іде лише **про жменьку своїх колеґ**-соціялістів і про мову. Виходить далі, що колиб так Совети помилували і не переслідували тої жменьки соціялістів і далиб їм писати „рідною мовою", все булоб ґаразд, і наші радикали і соціялісти, плюнувши на терпіння українських міліонових мас, пішли би разом з ППС і комуністами протестувати проти — „гітлерівського чобота"...

І дальше, це цікавий момент. Всі ці Крушельницькі, Ю. Бачинські, Ірчани, Вітики **стали на советську плятформу**. Всіж вони **активно служили большевикам**, всіж вони **захвалювали навіть у галицькій пресі советський „рай", окуплений сльозами і кровю нашого народу.** І ось тепер за ними упоминаються галицькі радикали й соціялісти! Виходить з того, що колиб Москва тих своїх украніських слуг була не позасилала, колиб позволила ласкаво напр. Антонові Крушельницькому і дальше „рідною мовою" баламутити нашу думку й опльовувати в інтересах Советів все українське в своїх „Нових Шляхах", то наші радикали і соціялісти тихенько сиділиб і не протестували би проти московського режиму на Україні!

Ось ті дрібні факти дають нагоду вглянути в правдиву душу проводу наших соціялістів і радикалів.

Дрібний факт Комунікату наших радикалів-соціялістів наголо відслонив процес повного занику якогонебудь почуття національної гідности і національної думки у наших соціялістів-радикалів. Тому, що є засліплені своєю доктриною, стали вони невражливі на всі страхіття наїзника. Психічно є вони раби, і як такі не є **ніякою поважною силою в боротьбі за самостійність нації.**

Там вони, за дрібні концесії своїй кліці, готові йти з большевиками. Тут — з ППС. Як самостійний національний чинник вони сходять з овиду політичного життя.

Це треба собі усвідомити. І треба вміти заглянути в їхнє правдиве обличчя.

ЕТІОПСЬКА НЕБЕЗПЕКА

Одною з головних ріжниць між італійською фашистівською і німецькою національ-соціялістичною ідеольоґією було і є відмінне відношення до проблеми так званої расової чистоти. Гітлеризм поклав в основу своєї ідеольоґії **матеріялістичний** чинник крови, і надаючи цьому чинникові перебільшуючого значіння, викреслює з катеґорії повноправних німецьких громадян цілі катеґорії людей, що мали нещастя походити від — не тільки батька, але й діда з кровю сумнівної (на погляд теперішніх німецьких законодавців) якости. Італійський фашизм надає головну вагу **духовному** чинникові волі і свідомости приналежности до відповідного національного колективу та визнання директив влади цього національного колективу: тому кожний, народжений від італійських громадян чи знатуралізований чужинець, що прийняв італійське громадянство, вважається повноправним членом італійського національного колективу, наскільки кориться, і тим більше допомагає — директивам італійського фашистівського уряду.

Так було досі. І, здавалося, так мало бути і в будучому, бо сама пратика життя показала цілу життєвість та пожиточність такого наставлення. Зрештою, італійська нація повстала внаслідок такого перемішання ріжних рас і народів, що самим своїм існуванням і особливо останніми успіхами на всіх ділянках життя, давала цілком ясний і переконливий доказ помилковости так званого расизму, чи інакше кажучи, **зоольоґічного націоналізму.**

Так, кажу, було, досі. Але так не має бути в будучності. Бо частина правди є і в расизмі. І полягає ця правда в тому, що коли схрещування близьких до себе народів в більшості випадків виходить на користь расі, і в усякому разі не дає цілком виразних неґативних наслідків, схрещування представників ріжнокольорових рас дає неґативні наслідки, а найбільш неґативні наслідки дає схрещування білої раси з чорною.

І от тепер, після здобуття Етіопії, перед італійським суспільством повстала грізна етіопська „чорна" небезпека. Окресленню розмірів цієї небезпеки присвячує чергове число римський щоденник „Месаджеро" (21 травня). „Діти, народжені від батька італійця й матери етіопки, пише часопис, визначаються всіма хибами (і їх немало!) матерньої раси і ніякою з кращих прикмет батьківської раси".

Треба до того додати, що поміж іншими кольоровими расами, етіопська найменш надається до схрещування з білою расою, бо вона належить до старих рас, що мають уже твердо вcталені і злютовані спадковістю своєрідні інтелектуальні і моральні прикмети.

Тимчасом італійські робітники, що ніколи не проходили школи расової ненависти, чи просто не хотіли, цілковито несвідомі тої небезпеки, яка — чірез них — може загрожувати будучності італійської нації. Австраліець д-р Моран, що допіру повернувся з Етіопії, звертає увагу італійських властей на всі можливі наслідки такої нерозважности. Пише, що чимало італійських робітників вже живуть родинно з етіопками. Минулого липня кореспондент з Адіс Абаби до „Дейлі Експрес", описуючи відїзд чужинців внаслідок розпочатих воєнних операцій, писав, що цілі „три ваґони були повні дівчат, народжених від італійських батьків та етіопок", і італійський урядовець пояснив цікавому кореспондентові, що італійці піклуються про порятування цих дівчат, як будучих матерей нової раси, що прийде на зміну етіопської.

Римський щоденник з цілою силою протестує проти самої можливости такого ставлення справи: „Треба пригадати собі, пише він, досвід південної Америки, де перше завойовники, а потім переселенці, віддавалися сліпо грі своїх інстинктів і породили мішане населення, яке дає тепер чимало турбот всім американським урядам та відповідальним суспільним діячам".

Як же зарадити цьому лиху? З огляду на те, що італійська окупаційна армія, через загальну інтернаціональну ситуацію, і з окрема через непевне наставлення Анґлії, мусітиме залишитися в Етіопії ще довший час, а до цеї армії вояків мають ще прибувати все нові хвилі робітництва та селянства, які переводитимуть найріжноманітніші роботи перш за все комунікаційного характеру, — справа співжиття білого населення з чорним стає незвичайно актуальною і пекучою справою.

„Месаджеро" радить заборонити всяку пропаґанду на користь полового зближення між двома расами, отже заборонити поширювання карток і пісень двозначного змислу, що — ніби в гумористичний спосіб, але постійно торкаються цеї дражливої теми (відома пісня „чорне личко — „Ля фачетта нера" — в міліонах примірників розходиться в Африці і в самій Італії), а головне почати якнайскорше і в якнайбільших розмірах переводити до Етіопії родини тих італійців-в о я к і в, робітників, старшин і урядовців, що мають на довший час залишитися в Етіопії; встановити в кожному місті окремі квартали для білих мешканців, що знаходилисяб під взаємною контролею; поділити саму Етіопію на дві смуги: одну смугу визискування, заселену етіопцями під урядуванням невеликого числа італійців (на зразок анґлійських кольоній) і другу смугу — кольонізаційну, в яку треба спроваджувати хвилі італійських переселенців, і з якої навіть треба було би по можности виселяти етіопців у смугу з чорним населенням. В усякому разі, на думку римського журналу, треба вжити всіх можливих заходів, щоб не допустити до нового співжиття двох рас і до народження — внаслідок блискучої італійської перемоги та утворення нової імперії, — гібридної, мішаної раси, що, з кожної точки погляду не була би для людства поступом, а тільки небезпечним кроком назад, звиродніїнням.

Евген Онацький,
Рим.

Навіть дитина.

— Таточку, скажи, в який спосіб ти одружився з моєю матусею?

— Бачиш, Лерцю, навіть дитина дивується!

Д-р Кирило Трильовський.

Д-Р ЕДВАРД БЕНЕШ

НОВОВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

(6)

Вибір д-ра Бенеша приняла ціла світова преса надзвичайно симпатично.

Німецький „Берлінер Таґеблят" називає його вибір „самозрозумілістю". Ученик слідує за учителем, а помічник за мистцем.

„Едварда Бенеша належить уважати за співбудівничого, співосновника чехословацької держави, а його вибір на Масарикового наступника — за признання цеї його діяльности".

А головний партійний орґан канцлера Гітлера „Дер Анґріф" (напад, атака) пише:

„Своєю дипльоматичною діяльністю виборов д-р Бенеш для Чехословаччини голос у Лізі Націй. Безперестанні подорожі, безперестанна праця, ані алькоголю, ані тютюну, але багато спортового руху для зрівноваження, а притім усе чемний, супокійний та усміхнений. Бенеш став великий на підставі Масарикової ідеольоґії, котра проклямувала свободу меншин, свободу народів. Вона дає йому нагоду доказати, що між реальною політикою і засадничими поглядами духа нема жадної ріжниці".

На закінчення отцеї статті треба ще навести дуже важні погляди самого Бенеша на ролю чехословацької держави в Европі.

„Загранична політика нашої держави є стало всеевропейська і такою мусить вона і набудуче полишитись. Так має отже Чехословаччина до виконання певну сталу европейську функцію. І тому мусить вона свої інтереси признавати за тотожні з інтересами цілої Европи, з інтересами більшости европейських народів. Наша політика — є отже політикою мира. І є вона такою вже і тому, що ми війною чи якимись катастрофами нічого не зискаємо та нічого зискати взагалі не можемо. Ми будемо однакож в однакий спосіб як в нашім власнім інтересі так і в інтересі Европи з якнайбільшим завзяттям боронитись проти всякого нападу. Ми будемо безоглядно боронити всього, що ми посідаємо, і будемо нашу політичну силу власне тому обороняти, щоби те наше европейське завдання якнайкраще виконати.

„Ми однак рівночасно не хочемо бути оруддям політики, тої чи якої іншої сторони, ані західньої Европи, ані якоїб то не було середньоевропейської чи східньоевропейської держави.

Ми стараємося створити в шій заграничній політиці синтезу европейської політики мира і ми стараємося за сталу европейську рівновагу та за сталий мир".

Коли глянемо на 17-літню діяльність д-ра Бенеша як міністра справ заграничних та визначного члена Ліґи Націй — то мусимо признати, що висказані ним засади — він і справді впроваджує в життя. З ніким не шукає він легкодушно зачіпки і в найтяжшій ситуації — він усетаки ще зуміє знайти відповідний мирний вихід.

Телеграфічна вістка про його вибір наспіла ще того самого дня до Женеви, а коли Рада Ліґи Націй зійшлася тогож дня пополудні на своє засідання — голова тої ради, арґентинський делеґат Ґвінацу повідомив відкриваючи засідання Ради про цей вибір та виголосив таку промову:

„Я переконаний, що висказую почування всіх моїх товаришів, — висказуючи нашу спільну радість з причини цеї події. В цей спосіб у вітчині д-ра Бенеша, до котрої будівничих він належить і для котрої він все так невсипущо працював, зістала достойно увінчана його публична діяльність.

„Будучи духовим потомком славного старенького державного мужа, котрий власне цими днями уступив з політичного життя, і перед котрим ми складаємо наші чола — обіймає д-р Бенеш на місце проф. Масарика найвищий уряд у своїй державі. Обидва мають ті самі ідеали. Справедливість і мир. Обидва, будучи рівночасно фільософами, письменниками і мужами державними — працювали без утоми над здійсненням тих ідеалів, котрі є також ідеалами Ліґи Націй. Зокрема д-р Бенеш багато причинився до старань, котрі ми розвинули від хвилі заложення цеї інституції.

„Участь д-ра Бенеша у наших працях є така велика, що не легко вичислити всі ті области, на яких д-р Бенеш поставив свою особу на Службу Ліґи Націй".

Таке признання з уст чужинця — значить чейже немало. І слушно зазначили „Лідове Лісти", що при цих виборах не побідила жадна партія, але побідила — република!

—o—

А тепер ще кілька моїх особистих споминів. Д-ра Бенеша пізнав я на вечірнім приняттю у його міністерських сальонах дня 28. жовтня 1919 р. з нагоди однорічного ювилею існування чехословацької републики. Він визначив мені тоді авдієнцію на другий день, година 11 перед полуднем.

Я явився точно у його урядовім кабінеті і ми добру годину обговорювали справу української державности та відносини між обома нашими народами.

Годі мені при нагоді обговорювання вибору й особистости д-ра Бенеша не згадати і за того, що став, тепер головним його помічником. Є це чехословацький голова міністрів, словак д-р Мілян Годжа.

Пізнав я його в літі 1911-го року на здвизі хорватських „Соколів" у Загребі, на котре то свято приїхав я був з двома „Січовиками": селянином Н. Коржем і політехніком Н. Мироновичем. Д-р М. Годжа, редактор словацького часопису в Братиславі і посол до парляменту в Будапешті, був тоді знаним борцем за права словацького народу. Закладати словацьких „Соколів" Мадяри йому очевидно не позволяли. Бачився я з ним потім і у Відні, куди він доїжджав на наради з д-ром Масариком. Але найважнішою нашою стрічею була та з другого дня Різдвяних Свят у січні 1919 р. в Будапешті, де він вже був дипльоматичним представником свіжо зорґанізованої чехословацької републики. Я і д-р Е. Петрушевич верталися власне тоді з першої сесії Західньо-української Національної Ради в Станиславові — до Відня. Я дістав припоручення звернути його увагу на небезпеку обсадження Закарпатської України мадярами, та що лише скоре вмаширування чехословацької армії зможе цей край виратувати. Іменно проби виконання цього галицько-українськими військами не повелися. І так виправа на Мармароський Сиґот довела до битви з румунами, в котрій наш відділ попав у румунський полон. Наскільки знаю, то та виправа не зістала досі описана, хоч такий заслужений наш У. С. С. Микола Саєвич, учасник цеї виправи — міг би це найкраще зробити.

Друга виправа, іменно на Мукачів, була зааранжована дуже легкодушно отаманом Гр. Косаком.

Краще отже було, щоби Чехи обсадили цей край — ніж як мали би його знову забрати під своє жахливе панування мадяри. Д-р М. Годжа признав мені повну слушність.

Останній раз бачився я з д-ром Масариком та д-ром Бенешем на приняттю в замковім огороді на Градчині, влаштованім з нагоди здвигу чехословацьких робітничо-ґімнастичних дружин. Але тоді не було ні нагоди ні настрою говорити про політичні справи. Всі стояли під враженням цього величавого свята чехословацького робітництва. І мабуть ніхто на світі не годен перевищити чехів в области руханки та в аранжуванні цього роду свят.

(Кінець).

З любови.

— Наш директор мусить дуже любити свого касієра.

— Чому так думаєш?

— Бо він переховує у своїм бюрку аж дві його світлини. Одну з переду, а другу з профілю.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩО ЗА ЛЮДИ ВИЙДУТЬ З ТАКОЇ ШКОЛИ?

В Англії відбулася недавно конференція, що називалася „Про нові ідеали у вихованю". З промови президента оксфордської колегії на відкриттю конференції „Манчестер Ґардієн" наводить дослівно замітні слова:

„По всякій правдоподібности найблизча будуччина принесе не золотий вік, але залізний. У Росії виховують молодь в інтензивній школі, котра не має вікон відкритих на зовнішний світ і в котрій свобода думки заборонена. Росія має, як вам скаже багато знавців, найбільшу повітряну фльоту в світі та збирається змобілізувати 17 міліонів людей. Всім цим керує жмінка людей, котрими керує політична віра, подібна до релігії, та котрі вже нераз дали доказ, що для них нічого не значить людське життя, як іде за їх засади".

Очевидно, большевицьким лідерам дорожчі їх власні засади, як життя інших людей. Це не трудно.

КОМУНІЗМ І НАУКА.

„Манчестер Ґардієн" подає в кореспонденції свого кореспондента в Москві, що деякі московські ґазети обурені на те, що передові комуністичні студенти дуже слабо вчаться.

Комуністичні студенти відповідають на це, що вони не можуть учитися, бо їм забирає багато часу „суспільна праця". Московська „Правда" каже: це пустий викрут: студенти тільки витрачують забагато часу на непотрібні збори й пусті балачки. Якби студенти обмежили тільки до спільної праці, то вони могли би й цю працю робити й бути передовиками в науці.

Чи це можливе, можна сумніватися. Поперше, як у суспільнім життю кладеться вагу на партійну, чи якунебудь іншу правовірність, то пощо вчитися? Чи не важніше оберігати свою партійну правовірність?

Подруге, коли науку поставити під стрихулець якогонебудь догматизму, то вона не може розвиватися.

ЛІҐА И ЕТІОПІЯ.

З приводу декларації ради англійської партії праці про італійсько-етіопську справу „Манчестер Ґардієн" пише таке:

„Траґедія Етіопії показує на потребу такої системи Ліґи Націй, що мала би справжню силу. Як каже декларація, Італії треба не дати зібрати плодів з її безправного й трусівського насильства".

Одначе, чи вспіє Ліґа Націй добути собі таку „справжню силу"? Чи не втратила вона нагоду добути собі таку „справжню силу"? Чи не мала вона наприклад нагоди добути собі „справжню силу" тоді, як ішло про польську „пацифікацію" в Галичині? Чи не процингдила Ліґа Націй свою „справжню силу" якраз тоді, не виступаючи проти нарушення міжнародних зобовязань Польщею? Яке право має виступати проти „безправного й трусливого насильства" в Етіопії той, що не виступав проти певно „безправного й трусливого насильства" Польщі в Галичині?

Хто займає таке становище, що треба протестувати проти одного насильства, а перемовчувати друге, той самий підриває свої заходи за справжню силу.

ЩО ДИВНО?

„Дипльоматичний кореспондент" „Манчестер Ґардієна" займає в справі етіопського розгрому зовсім оригінальне становище.

„Скорість, з якою італійці побили й знищили етіопські армії, викликав загальне здивування... У світлі фактів, які тепер стали відомі, дивуватися можна не тому, що війна була така коротка, але тому, що війна тревала так довго".

У світлі яких фактів говорить таке кореспондент? Цих фактів ціла предовга низка, а всі вони дуже повчаючі. Етіопські команданти не мали засобів довідатися, де є вороги: вони не мали телеграфу, літаків, тощо. Етіопці не мали комісаріяту (що запровіянтоване армію); через те вони не могли ніколи концентрувати більшої скількости жовнірів на котрімнебудь пункті. Етіопці не мали внутрішньої цілкости й часто одно племя сварилося з іншим, а амгарійці, себто провідне племя, грабило інші племена зовсім так само, гейби це були італійці. Між провідниками етіопців були міжусобиці, що декотрих з них заставляли зраджувати Етіопію й переходити до італійців. Етіопці, що славилися цільними стрільцями, бо, мовляв, вони все полюють на звірів, не були такими стрільцями, бо, хоча вони носили рушниці й кріси, то не мали досить набоїв, щоби навчитися добре стріляти. Хоч особисто відважні, вони не були обзнайомлені з модерними засобами війни й на їх види тратили відвагу. Вони дивилися на „тенки" й вантажні авта з машиновими крісами як на потвори, з якими боротьба неможлива. В дальших місяцях війни дезерції етіопців стали такі загальні, що італійці просто не мали спротиву. І так далі.

ЖОВНІРИ, ЧИ ВЧЕНІ?

„Манчестер Ґардієн" звертається спеціяльно до питання, хто властиво виграв для італійців війну в Етіопії.

Він каже: „Італійці все були добрими інжинірами, і в Етіопії вони доказували дуже поважних інжинірських подвигів. Одначе як жовніри, італійці все показували великі боязливість. В італійській армії було дуже багато злої управи і маса корупції та визиску, головно в базах. Нема доказу на те, що сіньор Муссоліні перед-фашистівську італійську армію перемінив на більше справну воєнну машину".

ОДІДИЧИВ, АЛЕ ЩО?

Англійські ґазети займаються живо питанням, хто стане спадкоємцем влади польського диктатора Пілсудського.

„Як признаки не мильять", — каже „Манчестер Ґардієн", „то ця влада тепер сконцентрована в особі генерала Ридза-Смиглого, головного команданта польської армії, що тепер є, так сказатиб, патроном нового польського уряду й справжнім наступником маршалка Пілсудського".

Дуже можливо, що щодо цього признаки справді не милять. Одначе скільки варта сила уряду, над котрим стоїть патроном особа генерала? Про такий уряд треба би сказати словами польського поета: Мав ти, хаме, золотий ріг, тепер з того лишився тобі тільки шнур.

ГЕЙ, ЗА КНИЖКУ!

Гей, за книжку, милий брате,
Треба вчитись, світ пізнати,
Треба вчитись, як то жити,
Щоб на світі не бідити.

Книжка — зброя! Книжка — сила!
Вона пітьму проломила,
А завела в світ науку,
Між народом знання, злуку.

Щож ми варті днесь без книжки?
Хлібця шкода навіть крищки,
Як ми темні без науки
Зносим лихо до розпуки.

Гей, за книжку! Вчімся жваво,
Щоби наше не пропало,
Хоч старі ми, це не шкодить,
Бо наука хліб зародить!

Микола Горішний.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Вияснення.

В „Свободі" з 1. червня п. Михайло Припхан подав допис про „Національтичний День" у стейті Ню Джерзі. В нім подає деякі імена делеґатів та вислід нарад зборів з дня 24. травня б. р.

Дозволимо собі зробити щодо цього заввагу, що такі, як можна назвати, офіційні звідомлення повинні виходити від вибраного для таких справ секретаря Комітету Укр. Нац. Дня, бо як кожний делеґат зачне розписуватися на власну руку, то з того будуть виходити тільки неточности і непорозуміння, що справі не поможуть, а скорше пошкодять. Ось, наприклад, делеґат п. Припхан поминув згадати за делеґацію від укр. прав. громади з Пасейку, яка вислала на згадані вище наради в Нюарку двох делеґатів, „заявляючи їх устами, що бере участь в Укр. Нац. Дні і дає Пласт Рідної Школи до участи в програмі свята. Таке поминення може дати притоку до думання, що тут заважили льокально - релігійні інтереси. І так у нас ту справу розуміють.

За Укр. Прав. Нац. Громаду: **о. Стефан Мусійчук і Захарій Віхоть,** делеґати.

З ЖИТТЯ ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

(Надіслане з краю).

Золочівська вязниця, знана під назвою „Замок", це понурий будинок, колись оборонний замок короля Собєського. Інтересне, що в підземеллях цього замку є коридор, що тягнеться кілька кільометрів і такий широкий, що може пройти ним цілий полк війська. Замок цей виглядає дуже суворо вечором, помітний здалека на тлі зелені або електричних ліхтарень своїми обрисами, та зі своїм валом, що по ньому днями і ночами проходять сірі, узброєні постаті.

Цей „замок" нині призначений для 300 вязнів, з присудами до трьох літ. Та в останніх роках, відколи почалась у Польщі ославлена доба „переладнення вязниць", золочівський замок містить у собі часто й 500 людей, чоловіків і жінок. У келіях, призначених для 12 осіб, заряд приміщував по 40 до 50 осіб. Можна собі уявити, яке це життя серед таких умовин.

Політичних вязнів на „замку" ніколи не бракує. Найбільший приріст українських націоналістів виказали роки 1933—35. Число їх тоді доходило до 40, у цьому було 5 жінок. Засуджені хлопці, деякі з високими присудами, дістали були дві келії. Дівчата мали також якийсь час політичну келію, але враз з комуністками. Треба було боротися за кімнати, в яких містилися тільки націоналісти. Уперше така боротьба, що закінчилася 7-денною голодівкою, розгорілась була в часі вбивства мін. Перацького. Вязні домагалися, щоб їм дали ще одну келію, як також щоби повернули прибори до писання. Заряд грозив гострими карами, а навіть двох голодуючих пробував кормити силою. Одначе вязні твердо видержували на своїм. Вкінці заряд мусів піддатись і вволити волю вязнів. Від того часу всіх політичних вязнів вже відразу віддавали в окремі політичні келії. Раз тільки було багато мороки, бо не хотіли віддати одного малолітнього націоналіста до спільної націоналістичної келії. Остаточно його таки віддали до спільної келії, але по кількох днях забрали і вивезли не знати куди.

Щоб відбити собі якось ту уступку перед вязнями, заряд почав ріжними способами дошкулювати вязням і за щонебудь їх карав. Покарано темницею, а потім вивезено не знати куди 15 вязнів, які у каплиці почали були співати пісню „Боже, вислухай благання". Треба було також зводити боротьбу за саму назву „політичний вязень", бо після голодівки заряд почав цинічно впевнювати, що в Польщі нема „політичних вязнів", а є тільки мальконтенти, що не хотять черпати користей зі суспільного добра, яке є в Польщі.

З амнестії, що її поляки проголосили минулого року, найбільше скористали вязні з „замку". Одначе майже всі, що вийшли, мали і так вже виходити, бо їм кінчилася кара. Всіх вязнів вийшло 21, між ними одна жінка. У вязниці осталися 4 чоловіки.

Припханюк захорував, тому просив товариша, з яким разом мешкав, щоб узяв для нього при виплаті тижневу плату. Пізно ввечір приходить товариш у розпуці: Я загубив твою плату! — сказав він. — Що? — скрикнув, переляканий Припханюк. — Так, а коли б я був і далі ще грав у карти, то був би згубив і свої гроші!

Бізон.

Учитель: — „Хто знає якусь дуже мудру звірину?"
Івась: — Пес!
Петрусь: — Слон!
Моріц: — Бізон!
Учитель: Відкіля ти знаєш, що бізон такий мудрий?
Моріц: Чомуж би ні? Глупі не вимирають так скоро!

Мусій Степанчук.

УКРАЇНСЬКИМ ПАТРІОТИЧНИМ ДІВЧАТАМ В АМЕРИЦІ

(Присвячую І. Д.).

Не пропала ще жінона наша слава,
Ще краса буйна дівоча не злиняла,
Ще не згасли степові веселі очі,
Не затихли пісні любії дівочі,
Не поблідли очка гожі з ямочками,
Не зрідніли густі брови над очками,
Не засохли повні губи малинові,
Не притихли любі усміхи перлові,
Бо уроду тобі дала рідна мати
І землиця, що пишається як в шатах.

І дарма, що ти за морем, на чужині,
Соловейка не почуєш на калині,
І дарма, що ти в долині, при криниці,
Не співаєш „Чумака", „Козака" й „Гриця",
І дарма, що в росі ніг ти не вмиваєш,
По свойому ти гуляєш і співаєш.
Ти умієш заспівати так, як мати,
І по свойому любити і кохати,
Бо у подувах филь вітру та зі сходу
Чуєш голос й пісні рідного народу.

І дарма, що ти не веш вінків з барвінків
І не сієш у городчику васильків,
Ти співаєш і „Василечків" і „Рути",
Бо не можеш без пісень оцих ти бути.
І дарма, що не вмієш кужіля прясти,
Ані праником на річці шмаття прати,
Та ти знаєш, що так мати твоя прала
І в сорочці зрібній край свій там прощала.
І ти матінки своєї не забуваєш,
Її любиш і шануєш й поважаєш.

Бо хоч ти іще дівчина молоденька,
Але знаєш, що твій край „Вкраїна Ненька";
Рідний батько розповів тобі в чужині
Про всі чари й про неволю України.
І ти в шумі филь тих морських чуєш звуки,
Що несуться там, де рідні поля й луки,
І ти серце молоденьке вяжеш з ними:
Із сестрами і братами дорогими.
Ти не вмієш чужинця тут покохати,
Хочеш так любити й жити, як мати!

За це ти в нас пошани, дівчино, гідна,
Бо ти наша люба, пишна доня рідна.
Щоб так міг я жемчугів цінних дістати,
Яб тобі велів в віночок посплітати.
Яб убрав тебе, дівчино, у корону
Й як царівну посадив би я на троні,
Щоби світ увесь в красі твоїй любувався
Й про красу землі Вкраїни научався.
Та жемчугів і золота я не маю,
Тож тобі я оцю пісню укладаю:
Будь здорова й люби ще все, що наше,
І пишайся, будь над всіми ти найкраща!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНИ.

Лорейн, О. — Від. 50 У. Н. Союзу ухвалив виасиґнувати зо своеї каси $5 для потерпілих від повени. На ту саму ціль зложили: В. Каршень, І. Шумила й М. Ґаланка по $1; Н. Назаркевич, В. Лозінський, І. Кульчицький, М. Кокотайло, Т. Яжик, І. Задорожний, В. Бобик, Н. Волошинський, В. Фурдин, Г. Вавринець, Г. Дудусь, З. Долик, Ю. Писарчук, С. Хорощак, М. Ходоровський, П. Яців, Ф. Кузин, І. Швець, Н. Ґедзин і М. Дзят по 50 ц.; П. Марович, Н. Хорощак, Л. Куцьман, І. Пінцура, І. Колодій, Т. Вербила, Й. Фарцелак, Д. Козопас, О. Зазула й С. Кузьма по 25 ц.; Д. Бартніцький 10 ц. Разом зібрано $15.60. Збіркою занялись В. Каршень і П. Шугайло. До Обеднання вислано разом $20.60.

Вест Пулман, Шікаґо, Ілл. Заходами о. Ковальського вибрано в нашій громаді комітет, який пішов по хатах за збіркою для потерпілих від повени. До комітету ввійшли Параня Мацях і Анна Олещук. Цей комітет зібрав $37.10 та вислав ті гроші до Обеднання на призначену ціль. Жертви зложили: М. Мацях, Р. Ґрабінський і І. Лагола по $2; С. Гасюк, Г. Бутовський, Л. Білик, М. Білик, І. Підлісний, І. Козак, М. Смола, Т. Яніґа, Е. Парійчук, Й. Зуба, Настя Синіцька, В. Шпорлюк, О. Сосновський, І. Симчишин, Анна Ґрабінська, Й. Семчук, О. Зуба, В. Стефанюк, Т. Монцінський, В. Партиґа, К. Коломийський, В. Дервінський і Т. Коженецький по $1; Настя Береза, Я. Онищук, М. Співак, В. Тупиця, І. Гавришків, М. Стефанюк, П. Синечко, І. Паліска, С. Кледес, В. Гавришків по 50 ц.; П. Романюк 35 ц.; І. Кобатюк, Т. Карплюк і Л. Ковалюк по 25 ц. Від чужих людей зібрано дрібними датками $2.

Когос, Н. Й. Тов. Союз Українок ухвалило на своїх місячних зборах призначити з товариської каси $5 та вислати їх через Обеднання для потерпілих від повени. — **О. Конік,** секр.

Мілвіл, Н. Дж. Від. 331 У. Н. Союзу жертвував з каси $10, а Стефан Мельничук зібрав $14, отже разом вислано $24 до Обеднання для повенян. — **С. Патен.**

Бавнд Брук, Н. Дж. Бр. св. Николая, від. 344 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх місячних зборах дати з каси $10, а члени зложили $6, отже разом вислано до Обеднання $16 для потерпілих від повени. Жертвували по $1: Т. Пристащ, П. Гусак, Я. Резнік, Г. Ґеба, А. Матика й П. Мілещук. — **Г. Ґеба,** секр.

Фреквіл, Па. Укр. кат. парохія жертвувала з каси $5, а о. М. Паздрій зібрав у місцевій церкві св. Михаїла $13, отже разом вислано до Обеднання $18 для потерпілих від повени. Жертвували по $1: Т. Гришко (мол.), І. Криба, Т. Тренич і В. Заґібайло, а решту зібрано дрібними датками. — **І. Криба.**

Гудсон, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх зборах виасиґнувати з каси товариства $15, а поодинокі члени зложили $18.75, отже разом вислано $33.75 до Обеднання для потерпілих від повени. Жертви зложили: М. Лібрук, І. Лисогір, П. Маряк, Марія Любянецька, Марія Романчук, М. Марцінюк, І. Опшанський, Ю. Федек і Г. Лех по $1; П. Онуляк, Катерина Ярощак, М. Маряк, Анна Гриб, М. Кіцак, Й. Коцюба, І. Волошин, В. Хімій, І. Боднар, І. Юськів, В. Андрушків, І. Деревенчак, П. Чорній, Т. Дравущак, В. Вайда, С. Козуб, І. Райтарський, Катерина Стробоска і Т. Оземчук по 50 центів; І Приступа 25 ц. — **Павло Маряк** секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

З Дня Матери на Рідну Школу.

Заходом Клюбу Танцюристів при Українськім Народнім Домі відбулося в нашій громаді 10 травня б. р. Свято Матери. Вечором того дня влаштовано на честь присутніх матерей баль зі святочним обідом. Як матері мали засідати до гарно прибраного стола, музика заграла марша і перед ступаючими матерями дві маленькі дівчинки, Розалія Маґад і Анна Бартош, сипали квіти. Це дуже зворушило матерей і справило їм тим велику приємність.

При гарній забаві присутні матері не забули і про Рідний Край та зібрали на Рідну Школу $11.35, які то гроші переслано через Обеднання на означену ціль.

Танцюрист.

САВТПОРТ, КОНН.

Для матерей Біласа й Данилишина.

Заходом українського молодечого клюбу влаштовано в нашій громаді День Матери. На свято зійшлося споре число молоді та жіноцтва. Виголошено кілька коротких промов про значіння Свята Матери. Бесідниці не забули згадати також і про тих матерей, що віддали своїх синів для України, а зокрема говорили про матерей Біласа й Данилишина та про потребу помочі для них. Заряджена збірка принесла $6.30 і ту жертву переслано через Обеднання. Жертвували: П. Дудко й Д. М. Махно по $1; Анастасія Релко, М. Ванат, К. Кокошка, Ю. А. Гоголь, О. Ґайда й І. А. Чаплинський по 50 центів. Решту зібрано дрібними датками.

Ю. Гоголь.

СТ. ПОЛ, МІНН.

На політичних вязнів.

Союз Українок переслав через Обеднання $10 на повищу ціль.

К. Качмарова.

ІСТОН, ПА.

На Народній Дім у Рососі.

Односельчани з села Росохи, повіт Добромиль, гром. С. Терлецький, Н. Підгайний і І. Рудавський, дістали з рідного села листа, підписаного о. Коцаем, з проханням помогти їм побудувати Народній Дім. Названі громадяни пішли на зустріч проханню рідного села й, уладивши в Істоні „картяну забаву", зібрали на ту ціль $28. Отсею дорогою вони звертаються також до односельчан з Росохи, що перебувають у Йонґставн, щоб вони також причинилися чимсь до збудування плянованого Народнього Дому. По ближчі інформації писати на адресу: STEPHEN TERLESKY, 218 — 6th ST., W. EASTON, PA.

С. Терлецький.

БРУКЛИН, Н. Й.

На памятник Маркіяна Шашкевича.

В суботу, 23. травня ц. р., відбулося вінчання і весільна забава п. Михайла Заверухи з п. Марією Костів. При складанні побажань новоженцям приявними гістьми на поклик одного з промовців гості зложили на памятник Маркіяна Шашкевича $18.27, які переслано через Обеднання на призначену ціль. Датки зложили: Михайло і Марія Заверуха й о. сов. Антін Лотович по $3; пані: Павчакова, А. Сокол, Романків, М. Стахів і Анна Шнайдер, Ю. Павчак, В. Савіцький, А. Гавришко, Т. Костів, С. Малафій, І. Стахів і І. Г. Робертс по $1; діти 27 ц.; — пересилка коштувала 27 ц., а $18 вислано до Обеднання.

Ю. П.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 21. травня ц. р. помер у 56 році життя ІВАН АТАМАНЧУК, член тов. Вільна Україна, відділ 152 У. Н. Союза в Нюарку, Н. Дж.

Покійний оставив жінку Анну і двоє дітей.

В. Й. П.

С. Присяжний, секр.

ЯЗВА ГУСЕНИЦЬ У ГОЛЯНДІЇ.

В місцевості Росмален, у голяндській Брабанції, міліярди гусениць кинулися на зелень і знищили її зовсім. Загрожують вони теж здоровлю мешканців, бо затроюють криниці.

ЧИ ВИБИРАЄТЕСЬ НА ВАКАЦІЇ?

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Більшість з моїх міських читачів, здається, задумують провести цього літа свої вакаціі на провінції або подорожувати автомобілем. Можливо вже дехто тепер укладає собі відповідні пляни. Підчас роблення старань для річного виїзду треба мати на увазі, що, будучи далеко від дому, можна опинитись щодо поживи та напоїв без потрібної охорони, яка існує по великих містах.

У більшості примірних літнищ пороблено осторогу для охорони запасів води у збірниках, а в багатьох готелях, таборах та заїзних домах подають до вжитку тільки переварене молоко. Треба бути певним про запаси води та молока, бо якщо нема чистоти, то завсіди є небезпека занедужання на гарячковий тиф. Щоб упевнитися про ці важливі факти санітарности, треба писати до місця, де задумується перебувати, або до стейтового заряду здоровля.

Хто задумує перебути на фармі чи на провінції, у готелі або заїзнім домі, повинен упевнитись, чи нема там у поблизу мочарів, бо з них витворюється комашня. Глядіть, щоб вікна та двері були захоронені сітками. Коли мушва вганяе по кухні та їдальні, треба її конче винищити. Комашня розносить хвороби, тому майтесь на обережности та ніколи не ризикуйте.

Придорожна крамничка часто не має гарячої води чи інших способів для охорони посудин, уживаних для зладжування страв та подавання їх до столу, перед нечистю, як це буває по ресторанах та готелях. Найбезпечніше харчуватись у добре споряджених місцях.

Якщо коло придорожної кринички нема напису стейтового заряду здорвля, що вода надається до пиття, ніколи не вживати такої води. Не можна пити води з потока, ставу або ріки. Хто перебуває в таборі серед ліса, повинен переварювати воду до пиття, варива та миття.

Тільки небагато здорового розсудку та уваги потрібно для охорони перед недугами. Коли все зроблено помірковано, треба досить спочинку та спання. Належить перебувати на свіжім повітрю та уникати промінів, коли сонце дуже високо, а тоді такі вакації принесуть бажані користи.

ФЛІС.

THE FIRST WARD REGULAR DEMOCRATIC ORGANIZATION OF JERSEY CITY

at a special meeting held last night at the Club rooms, 155 Grand Street, made final arrangements for their **moonlight sail** which will be held **next Thursday evening, June 11th,** on the SS Americana. The steamer will leave from the foot of York St., at 8 P. M., rain or shine.

Commissioner **William J. McGovern,** Democratic leader of the First Ward, is Executive Chairman. Assisting the Commissioner will be—

ARRANGEMENT COMMITTEE:
Thomas O'Rourke,—Chairman, Mrs. Ellen Donelan—Vice-Chairman, Mrs. Theresa Liszewski, John Chunka, Mrs. Marie Chislock, William Lynch, Mrs. Helen Domanski, Charles Specht, Mrs. Mary Cohalan, James Fay, Mrs. Mary Green, William Welsh, Mrs. Nellie Choisez, Henry Hunter, Mrs. Caroline Reed, Stanley Kielbas, Miss Catherine Barth, Frank Waltz, Mrs. Alexandria Skoczypiec.

PUBLICITY COMMITTEE:
Philip R. McGovern—Chairman, Stanley Rydwin.

RECEPTION COMMITTEE:
Charles A. M. Borkholm—Chairman, John Doyle, William Connallon, William Sheridan, Leo Schreiber, Frank Cuff, Anthony Lewandowski.

TICKET COMMITTEE:
Louis W. Jacobs—Chairman, William Stevens—Vice-Chairman, Commissioner McGovern, Harry Jewusiak, Edward J. Flynn, Terence J. Liuski, Meyer Rosenberg, Joseph Wissner, Miss Marie O'Rourke, Andrew Murray, James Gleason, Herman Hilsenroth, Edward Walsh, John S. Burke, Leon Wilszewski, Frank Sadlak, Peter Catangaw, Charles Mielcgarski.

Many City and County officials are expected to attend.

There will be another meeting at the Club headquarters on Monday evening, June 8th.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(24)

„Ми повинні вже зближатися до залізничого шляху, заговорив Док. „Хіба"... „Хіба що?" — втрутив трівожно Дік. „Хіба, що ми є на хибному шляху", відповів перший. „Ах, не говори цього!" — Дік перелякано заговорив знов. „Якби це правда була, то ми пропалиб тут на віки. Ми вже не зумілиб видістатися відси ніколи".

Хлопці йшли мовчки вперед, кожний з них заглиблений у своїх сумних ґадках. Тихцем за ними ступав Зопінґа і пожирав їх своїми очима. Хлопці чули тріскіт за плечима і вже хотіли обернутись, однак у той момент вони побачили перед собою загороду канібальського села. Це було село племени Валя Валя.

Крізь відкриті двері вони побачили округлі хати, покриті соломою. Між тими хатами крутилися напів нагі постаті чорношкірих жінок і чоловіків. Побачивши цей образ, хлопці допитливо поглянули на себе: „Що то за село?, які які там люди? Чи не грозить їм від них яка небезпека?" Як звичайно, Док був перший, що відзискав притомність духа.

„Можливо, що це добрячі собі місцеві люди", Док заохочуючо заговорив. „А може це людоїди?" — Дік тремтячо відповів. „Ходім поволі назад, ще заки вони нас запримітили". Вони тихцем повернулись назад і хотіли вже дати ногам знати. Та, обернувшись, станули віч-на-віч з Зопінгою, що грізно наставив проти них списy.